

Bazuar në nenin 35, paragrafi 1.1 të Ligjit nr. 03/L-209 të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr.77 / 16 gusht 2010) dhe nenin 114 të Ligjit nr. 04/L-093 për bankat, institucionet mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr.11 / 11 maj 2012), Bordi i Bankës Qendrore i Republikës së Kosovës në mbledhjen e mbajtur më 29 gusht 2013 miratoi si në vijim:

RREGULLORE PËR MENAXHIMIN E RREZIKUT TË LIKUIDITETIT PËR INSTITUCIONET MIKROFINANCIARE

Neni 1 Qëllimi dhe fushëveprimi

1. Qëllimi i kësaj rregulloreje është që të vendosë standardet dhe kërkesat minimale për menaxhimin efektiv të rrezikut të likuiditetit nga institucionet mikrofinanciare (në vijim: IMF).
2. Kjo rregullore aplikohet për të gjitha IMF-të si dhe degët e IMF-ve të huaja të regjistruara nga BQK-ja për të operuar në Republikën e Kosovës.

Neni 2 Përkufizimet

1. Të gjitha termet e përdorura në këtë rregullore kanë të njëjtin kuptim me përkufizimet në vijim për qëllimin e kësaj rregulloreje:
 - a. *Degë e IMF-së së huaj apo degë e një institucioni tjetër financiar të huaj* (në vijim degë e IMF-së së huaj) - do të thotë person i juridik, i cili ka selinë e vet kryesore dhe është i licencuar për të ushtruar veprimtari mikrofinanciare në një juridiksion tjetër përveç Republikës së Kosovës;
 - b. *Mungesë likuiditetit* - nënkupton çdo situatë, kur IMF-ja:
 - i. nuk posedon mjete të mjaftueshme likuide ose ndeshet me vështërsi për të siguruar ato në treg, me qëllim të përmbushjes së detyrimeve kur ato matorohen dhe për të përmbushur ndonjë kërkesë të paparashikuar të fondeve nga kreditorët ose;
 - ii. nuk ka mundësi të financojnë rritjen e mjeteve;

- c. *Rreziku i likuiditeti* - nënkupton mundësin e humbjes financiare si rezultat i mungesës së likuiditetit
- d. *Rrjedha neto e parasë* - nënkupton diferencën në mes rrjedhjeve hyrëse dhe dalëse të parasë për një periudhë të caktuar kohore, duke reflektuar në rritje apo ulje të sasisë së parasë;
- e. *Maturiteti kontraktual i mbetur* - nënkupton periudhën kohore të mbetur deri në përfundimin e afatit të maturimit të mjeteve dhe detyrimeve kontraktuale;
- f. *Koncentrimi në burimet e financimit* - nënkupton situatën kur një vendimmarrje e vetme ose një faktor i jashtëm i vetëm mund të shkaktojë tërheqje të menjëhershme dhe të konsiderueshme të fondeve, duke detyruar kështu IMF-të të ndryshojë ndjeshëm strategjinë e saj të financimit;
- g. *Hendeku i likuiditetit* - nënkupton diferencën në mes të mjeteve dhe detyrimeve të IMF-së, sipas intervaleve të maturitetit;

Neni 3

Sistemi i menaxhimit të rrezikut të likuiditetit

1. IMF-të krijojnë një sistem për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit, i cili ka për qëllim menaxhimin e mirë të rrezikut të likuiditetit të tyre. IMF-të sigurojnë që sistemi i menaxhimit të rrezikut të likuiditetit në mënyrë sasiore dhe cilësore, të jetë në përputhje me madhësinë e IMF-së, tipologjinë e aktivitetit dhe nivelin e ekspozimit ndaj rrezikut të likuiditetit.
2. Sistemi i menaxhimit të rrezikut të likuiditetit duhet të përmbajë, së paku elementet e mëposhtme:
 - a. strategjinë dhe politikat për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit;
 - b. strukturën organizative për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit;
 - c. sistemin e menaxhimit të informacionit;

Neni 4

Strategjia dhe politikat e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit

1. IMF-të duhet të hartojnë strategjinë dhe politikat për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit.
2. Strategjia për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit duhet të përmbajë së paku elementet e mëposhtme:
 - a. objektivat e strategjisë;
 - b. parimet për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit;
 - c. metodologjinë e përgjithshme që IMF-të do të zbatojnë për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit në periudhat afatshkrutra dhe afatgjata;

- d. politikat për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit.
3. Strategjia për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit hartohet si një dokument i veçantë ose si një pjesë e planit strategjik të IMF-së. Strategjia duhet të rishikohet në baza të rregullta, së paku një herë në vit.
 4. Politikat për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit duhet rishikuar në baza të rregullta, së paku një herë në vit, dhe duhet të përmbajë së paku elementet e mëposhtme:
 - a. identifikimin e rrezikut të likuiditetit që rrjedh nga produktet dhe operacionet e reja;
 - b. matjen e rrezikut të likuiditetit, veçanërisht të:
 - i. pozicionit aktual të likuiditetit, duke përfshirë vlerësimin e mjeteve likuide;
 - ii. parashikimit të rrjedheve hyrëse dhe dalëse të parasë;
 - iii. përputhja në mes të afatit të maturimit të fondeve dhe të burimeve të financimit;
 - iv. koncentrimin e burimeve të financimit sipas maturiteteve, llojit të strukturës;

Neni 5

Struktura organizative për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit

1. Struktura organizative e përshtatshme për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit, duhet të përcaktojë në mënyrë të qartë kompetencat dhe përgjegjësit e organeve të IMF-së dhe të definojë detyrat dhe përgjegjësit e pjesës organizative përkatëse në IMF, të autorizuar për monitorimin e likuiditetit të IMF-së dhe menaxhimin e rrezikut të likuiditetit.
2. Bordi i Drejtorëve i IMF-së në lidhje me menaxhimin e rrezikut të likuiditetit është përgjegjës:
 - a. aprovon strategjinë e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit;
 - b. aprovon politikat e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit dhe monitoron zbatimin e tyre;
 - c. rishikon përshtatshmërin e politikave dhe procedurave të adaptuara së paku një herë në vit;
 - d. rishikon raportet e rrezikut të likuiditetit;
 - e. aprovon limitet e ekspozimeve të rrezikut të likuiditetit;
 - f. monitoron efikasitetin e kontrollit të brendshëm, si një pjesë integrale e sistemit të menaxhimit të rrezikut të likuiditetit.
3. Nga Komiteti i Menaxhimit të Rrezikut kërkohet që të:
 - a. monitorojë politikat e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit dhe të japë propozime për rishikimin e tyre;
 - b. vlerësojë sistemin e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit;
 - c. analizojë raportet e ekspozimit të rrezikut të likuiditetit të IMF-së dhe monitorojë menaxhimin e rrezikut;
 - d. përcaktojë dhe periodikisht rishikojë treguesit e brendshëm të likuiditetit dhe limitet e ekspozimeve të rrezikut të likuiditetit;

Neni 6

Sistemi i menaxhimit të informacionit

1. IMF-të duhet të krijojë një sistem të informacionit për të siguruar me kohë dhe në baza të vazhdueshme matjen, monitorimin, kontrollimin dhe raportimin në procesin e vendim marrjes, me rastin e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit.
2. Sistemi i informacionit kërkohet që së paku të:
 - a. matë dhe monitorojë likuiditetin dhe rrezikun e likuiditetit të IMF-ve në baza mujore dhe në periudhë të caktuar kohore;
 - b. monitorojë pajtueshmërinë me limitet e vendosura të ekspozimeve të rrezikut të likuiditetit;
 - c. sigurojë të dhëna për përcaktimin e treguesve të likuiditetit dhe përgatitjes së formave raportuese për nevojat e IMF-së;
 - d. analizojë dhe monitorojë burimet e financimit të IMF-së.

Neni 7

Elementet kryesore për identifikimin, vlerësimin dhe menaxhimin e rrezikut të likuiditetit

1. IMF duhet të identifikojë, vlerësojë dhe menaxhojë rrezikun e likuiditetit duke u bazuar në elementët e mëposhtëm:
 - a. parimet e vlerësimit të rrezikut të likuiditetit;
 - b. planifikimin dhe monitorimin e rrjedheve hyrëse dhe dalëse të parasë;
 - c. përcaktimin dhe ruajtjen e një strukture të përshtatshme të maturitetit;
 - d. monitorimin e burimeve të financimit dhe koncentrimin të tyre;

Neni 8

Parimet e menaxhimit të rrezikut të likuiditetit

1. IMF duhet të identifikojë, vlerësojë dhe menaxhojë rrezikun e likuiditetit duke u bazuar në minimum në parimet e mëposhtme:
 - a. parimin e mbështetjes në burime të qëndrueshme financimi;
 - b. parimin e minimizimit të hendekut të maturitetit kontraktual dhe hendekut të maturitetit sipas lëvizjeve reale;
 - c. parimin e diversifikimit të burimeve të financimit sipas llojit, monedhës, instrumenteve, maturimit, tregjeve, duke konsideruar nivelin e likuiditetit të tyre;
 - d. parimin e zgjerimit të ekuilibruar/të kontrolluar të veprimtarisë dhe të ruajtjes së një vlere të mjaftueshme të aktiveve likuide;
 - e. parimet e disponueshmërisë së burimeve njerëzore për menaxhimin efektiv të rrezikut të likuiditetit.

Neni 9

Planifikimi dhe monitorimi i rrjedheve hyrëse dhe dalëse të parasë

1. IMF duhet të parashikojë dhe monitorojë rrjedhën hyrëse dhe dalëse të fondeve për periudha të caktuara kohore, i cili duhet të jetë parashikim për një periudhë 1 (një) vjeçare. Ky parashikim konsideron të gjitha llojet e rrjedheve hyrëse dhe dalëse të parasë. IMF duhet krahasuar këtë parashikim në intervale të rregullta me vlerat aktuale të rrjedheve hyrëse dhe dalëse të parasë.

Neni 10

Përcaktimi dhe ruajtja e një strukture të përshtatshme maturiteti

1. IMF duhet të monitorojë në baza mujore strukturën e maturitetit të mjeteve dhe detyrimeve me qëllim identifikimin e hendeqeve të mundshme të maturitetit.
2. IMF për qëllime të matjes dhe monitorimit të hendeqeve, klasifikon rrjedhjet hyrëse dhe dalëse të parasë nga aktivet (të drejtat), pasivet (detyrimet) sipas intervaleve të maturimit.
3. IMF përdor si datë të arkëtimit të mjeteve datën më të fundit të mundshme të arkëtimit dhe si datë të shlyerjes së detyrimeve datën më të parë të mundshme të shlyerjes sipas intervaleve të mëposhtme:
 - a. deri në 1 muaj,
 - b. 1 muaj deri në 3 muaj,
 - c. 3 muaj deri në 6 muaj,
 - d. 6 muaj deri në 12 muaj.
4. IMF duhet të kryejë në mënyrë të vazhdueshme monitorimin e hendeqeve sipas maturitetit të mbetur të pritshëm, duke përdorur për këtë qëllim parashikime rreth rrjedhjeve të pritshme hyrëse dhe dalëse të parasë.
5. IMF në kuadrin e parashikimit të rrjedhjeve të ardhshme të parasë, sigurohet që supozimet e aprovuara të jenë të arsyeshme, të përshtatshme, të dokumentuara dhe të rishikuara në mënyrë periodike.
6. IMF në përcaktimin e maturitetit të mbetur të mjeteve dhe detyrimeve, duhet:
 - a. të disponojë një bazë të të dhënave të rrjedhjeve hyrëse dhe dalëse të parasë mbi të cilat janë mbështetur supozimet;
 - b. të rishikojë në baza të rregullta supozimet e përdorura me qëllim pasqyrimin në këto të fundit të ndryshimeve të mundshme në kushtet e brendshme dhe të jashtme; si dhe
 - c. të sigurojë që supozimet të marrin në konsideratë karakterin sezonal dhe ciklik të rrjedhjeve hyrëse dhe dalëse të parasë.

7. BQK-ja mund të kërkojë aplikimin e supozimeve të ndryshme apo të faktorëve korigjues në parashikimin dhe monitorimin e rrjedhjeve të parasë sipas maturitetit të pritshëm, në rast se gjykon se këto veprime mundësojnë një pasqyrim më të mirë të profilit të rrezikut të IMF-së.
8. IMF kryen analizën e hendeqeve të likuiditetit duke u mbështetur kryesisht në kriteret e mëposhtme:
 - a. klasifikimin e mjeteve dhe detyrimeve
 - b. vlerësimin e qëndrueshmërisë së burimeve të financimit bazuar në të dhënat historike;
 - c. vendosjen e limiteve për hendeqet e likuiditetit;
 - d. përlllogaritjen e hendeqeve në baza mujore;
 - e. parashikimin e hendeqeve të likuiditetit në të ardhmen;
 - f. çdo kriter tjetër që vlerësohet si i arsyeshëm

Neni 11

Monitorimi i burimeve të financimit dhe koncentrimi i tyre

1. IMF monitoron në mënyrë periodike burimet e financimit me qëllim ruajtjen e një baze të diversifikuar të këtyre burimeve, si dhe identifikimin e koncentrimëve të mundshme. Koncentrimet analizohen sipas burimit të financimit, llojit të financimit, tregut, koncentrimit gjeografik dhe sipas maturitetit.
2. Monitorimi i burimeve të financimit dhe përqendrimit të tyre përfshin:
 - a. ruajtjen e marrëdhënieve të qëndrueshme me kreditorët;
 - b. monitorimin e nivelit të diversifikimit të burimeve të financimit;
 - c. përcaktimin dhe monitorimin e lëvizjeve në burimet të financimit.

Neni 12

Zbatimi, masat përmirësuese dhe dënimet civile

Shkeljet e dispozitave të kësaj rregulloreje do të jenë subjekt i masave përmirësuese dhe dënimeve të parashikuara në nenet 105 dhe 106 të Ligjit nr.04/L-093.

Neni 13

Hyrja në fuqi

Kjo rregullore hyn në fuqi 15 ditë pas aprovimit nga Bordi i BQK-së.

Kryetari i Bordit të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës

Mejdi Bektashi

